

บทคัดย่อ

170605

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	บทบาทของศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
ชื่อผู้เขียน	นางสาววิลาวรรณ เมืองสุวรรณ
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2547

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล ราชภัณฑารักษ์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์สุรพันธ์ ทับสุวรรณ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ตากเจริญทรัพย์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึง บทบาทของศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่า นับตั้งแต่มีการปฏิรูปการเมืองไทย โดยการยกร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มากกว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับที่เคยประกาศใช้ และมีกลไกต่าง ๆ ที่จะทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพได้รับการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะกลไกศาลปกครองนั้น มีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพียงใด

จากการศึกษาพบว่า การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากการใช้อำนาจอรัฐที่ไม่เป็นธรรม และการคุ้มครองความเสมอภาคของบุคคลในทางกฎหมาย ถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยนัยดังกล่าวนี้ศาลปกครองจึงเป็นกระบวนการสำคัญ ในการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเมื่อเปิดทำการศาลปกครอง มีคดีปกครองเข้ามาสู่การพิจารณา ก็ได้มีการคาดหวังต่อบทบาทของศาลปกครองในด้านต่าง ๆ กันอย่างมาก ทั้งในฐานะที่เป็นกลไกที่ควบคุมการใช้อำนาจอรัฐ กลไกตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การควบคุมมิให้ฝ่ายปกครองกระทำการที่เป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ที่สำคัญที่สุดก็คือบทบาทของศาลปกครอง

ในฐานะที่เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้แม้ว่าการตื่นตัวของชนชั้นกลางและชนชั้นปกครอง ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตน ตลอดจนการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ อาจมีผลพวงมาจากการรณรงค์กันอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่การรณรงค์ปฏิรูปการเมือง แต่เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนตื่นตัวให้ความเชื่อมั่นกลไกของศาลปกครอง ก็เนื่องจากความสำเร็จของศาลปกครองที่สามารถปกป้องคุ้มครองและประกันสิทธิและเสรีภาพประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่ว่ากลไกที่ศาลปกครองมีอิสระในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีได้เองวิธีพิจารณาคดีที่สะดวก ไม่ยุ่งยากไม่ต้องเสนอคำฟ้องแบบศาลทั่วไปก็ได้ อีกทั้งยังสามารถเสนอคำฟ้องมาทางไพบูลย์ก็ได้ ประการสำคัญคือการพิจารณาคดีในศาลปกครอง จะเป็นไปอย่างรวดเร็วไม่ล่าช้า ทำให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับการเยียวยาสิทธิโดยเร็ว การดำเนินคดีโดยศาลปกครองไม่เสียค่าใช้จ่าย กลไกศาลปกครองได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นประกัน และคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชน ปรัชญาเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจึงต้องสร้างกลไกที่เป็นอุปสรรคน้อยที่สุด

ในขณะเดียวกัน ปรัชญาการที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นกลไกศาลปกครอง เมื่อต้องการคุ้มครองจากกฎหมายในกรณีที่พิพาทกับรัฐ จะเป็นกระบวนการที่ผลักดันให้กลไกอื่น ๆ ของรัฐธรรมนูญได้รับความสนใจ และประชาชนตื่นตัวในทางการเมืองการปกครองมากขึ้น กลไกเหล่านี้จะผลักดันให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองมากขึ้น ซึ่งต้องถือว่าเป็นความสำเร็จ และเป็นพัฒนาการทางการเมืองการปกครองที่สำคัญประการหนึ่งในประเทศไทย

ABSTRACT

170605

Thesis Title **The Roles of Administrative Court in Protecting
People's Rights and Freedom**

Student's Name **Miss Wilawan Meungsuwan**

Degree Sought **Master of Arts**

Major **Political Science**

Academic Year **2004**

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Surapol Rachabhantarak	Chairperson
2. Assoc. Prof. Suraphan Thabsuwan	
3. Asst. Prof. Wutthisak Lapchareontrap	

The objective of this thesis is to study the role of the Administrative Court in protecting people's rights and freedom. After the political reform by drafting and promulgating the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540, which not only contains provisions that protect more people's rights and freedom than as protected by any previous Constitutions but also provides various mechanisms to implement such the protection of rights and freedom, especially the Administrative Court mechanism, it is wondered how the Administrative Court plays a role in the protection of people's rights and freedom.

The study reveals that the protection of people's rights and freedom from unduly exercising State power and the protection of equality of people before the law are the fundamental principles of a democratic regime of government. In this connection, the Administrative Court is treated as an important process for concretely guaranteeing people's rights and freedom. Since the Administrative Court started its operation, there have been many cases submitted to it with high expectation of its roles in many aspects. Such the roles are, for example, being the mechanism controlling and reviewing the exercise of State power, controlling the administrative acts from depriving people of rights and freedom, and most importantly, taking the role as the guarantee thereof. Although there is some awareness among people in response to the Administrative Court mechanism as the result of continuing political reform campaigns, one of the important reasons for such awareness and for trust given to it by people is the real success of the Administrative Court in protecting and guaranteeing their rights and freedom. Such success comes from the mechanism giving the Administrative Court an autonomy power to search and gather all evidence on its own initiative, with simple and convenient procedural rules: a claim can be submitted by post and not in the same form as in a normal court, and, especially, the free and speedy procedure that expedites the process free of charge. This is to say that the Administrative Court mechanism is designed for the real protection and guarantee of people's rights and freedom. Therefore, the philosophy of protecting rights and freedom should be based on the least burdened mechanisms.

At the same time, the phenomenon that people have confidence in the Administrative Court mechanism when they need legal protection in the case of disputes between them and the State will trigger the interest in other mechanisms under the Constitution and enhance political awareness among the people. These mechanisms could push people to participate more in politics and public administration and may be an important part in bringing success and development to the political and governmental regime in Thailand.